

**Комунальний заклад вищої освіти
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**
21050 м. Вінниця, вул. Грушевського, 13, тел./факс 55-65-60,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

**Відділ військово-патріотичного виховання,
фізичної культури та основ здоров'я**
тел. 55-65-79

Гусєв В.Г.,
завідувач відділу військово-патріотичного виховання,
фізичної культури та основ здоров'я

**Актуальні проблеми викладання інтегрованого курсу «Захист України»
10-11 класи та Фізичної культури в умовах НУШ
у 2025/2026 навчальному році**

У 2025/2026 навчальному році освітній процес у закладах освіти спрямовано на реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 № 972; Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, з урахуванням досягнень упровадження концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Для викладання у 9-11 класах за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти чинними залишаються інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році (лист МОН від 30.08.2024 1.1/15776-24).

Під час дистанційного або змішаного навчання посилюється значущість безпеки в мережі. Рекомендуємо звернути увагу на особливості дистанційного навчання (Лист МОН України від 03.11.2023 № 1/17310-23 «Методичні рекомендації щодо організації дистанційного навчання в школі»).

Фізична культура

Метою освітньої галузі «Фізична культура» є гармонійний фізичний розвиток особистості учня/учениці, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєвонеобхідних рухових умінь та навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації учнівства до занять фізичною культурою і спортом.

Одноразове планування та проведення занять для двох або більше класів в одному спортивному залі є порушенням Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти. Цей регламент був затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2020 року № 2205 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 року за №

1111/35394. У разі необхідності планувати уроки фізичної культури у двох і більше класах одночасно, в одній спортивній залі мають перебувати учні однієї (або ближньої за віком) вікової групи. Більшість занять з фізичної культури рекомендується проводити на свіжому повітрі.

У 2025/2026 навчальному році вивчення фізичної культури здійснюватиметься за навчальними програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України:

- 1-4 класи – «Фізична культура » (авт. Б. Шиян або О. Савченко)

- 5-8 класи - Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказ Міністерства освіти і науки України від 22.08.2024 року № 1185

- 9 класи (пілотних закладів освіти) Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказ Міністерства освіти і науки України від 22.08.2024 року № 1185

- 9 класи – «Фізична культура. 5-9 класи» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698)

- 10-11 класи - «Фізична культура. 10-11 класи» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698)

Поділ класу на групи дівчат і юнаків під час вивчення предмета в 10-11 класах у закладах освіти здійснюється згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 (додаток 2)..

Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.) побудована за модульною системою, вона містить інваріантну (обов'язкову) та варіативну складову. Змістове наповнення варіативного компоненту освітній заклад добирає самостійно із модулів, запропонованих модельною навчальною програмою. На вибір учнів/учениць упродовж року для 5–6 класів має бути запропоновано 12–16 варіативних модулів; для 7–8 (9 пілотних) класів учні/учениці мають опанувати 8-12 варіативних модулів. Для учнівства 9 класів, які не охоплені реформою «Нова українська школа» має бути обрано 3–4 варіативні модулі, а для 10–12 класів – 2–4 варіативні модулі упродовж навчального року.

Для добору варіативних модулів враховується наявність матеріально-технічної бази, регіональні традиції, кадрове забезпечення, гендерність, рівень безпеки та стан здоров'я здобувачів освіти, а також сезонність, коли заняття проходять на відкритих майданчиках чи у спортивних залах.

Для класів, що навчаються за НУШ вибір варіативних модулів учнем/ученицею відбувається кожної чверті/триместру із 3–5 модулів, запропонованих освітнім закладом, після попереднього ознайомлення з їх особливостями. Для викладання протягом чверті/триместру для учнівства 5–6 класів визначаються 3–4 варіативні модулі; для 7–8 (9 пілотних) класів визначаються 2–3, які набрали найбільшу кількість вподобань учнів/учениць.

З метою формування вмінь за обраними варіативними модулями, доцільно на уроках фізичної культури робити акцент (виділяти більше часу) на вивченні одного з обраних модулів. При цьому, обрані учнями/ученицями варіативні модулі, мають бути представлені на кожному уроці.

Сучасний урок фізичної культури вимагає перехід до реальної індивідуалізації навчання. Цьому сприяють можливості індивідуального вибору засобів навчання на кожному уроці, використання навчального матеріалу різного ступеня складності за змістом, самостійний вибір учнями/ученицями кількості повторень, амплітуди, темпу виконання тощо, відповідно їх інтересам та можливостям. Зміна методичних прийомів сприятиме формуванню компетентностей та здатностей їх застосовувати в різних життєвих ситуаціях і вимагає від учителя застосування компетентнісного, проблемного, діяльнісного підходів, відповідних педагогічних методик використання засобів фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчої та ігрової діяльності.

Медичне обстеження учнів проводиться щорічно в установленому законодавством порядку. До навантажень на уроках фізичної культури та занять у спортивних гуртках (секціях) допускаються учні, які пройшли обов'язковий медичний огляд відповідно до «Положення про медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах», затвердженого спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 № 518/674, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 17.08.2009 за № 772/16788, не мають протипоказань щодо занять фізичною культурою і спортом та розподілені на групи для занять фізичною культурою. Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженої наказом МОЗ та МОН від 20.07.2009 р. № 518/674 медичний працівник закладу освіти розподіляє учнів за станом здоров'я до основної, підготовчої та спеціальної медичної групи. Списки учнів, які належать до підготовчої та спеціальної медичної груп затверджуються наказом керівника навчального закладу на поточний навчальний рік і доводяться до відома класного керівника та учителя фізичної культури.

Для основної медичної групи навчання проводиться в повному обсязі згідно з навчальними програмами з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дитини. Учні/учениці, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої медичної групи, відвідують уроки фізичної культури та опановують навчальний матеріал відповідно до вимог цієї навчальної програми. Участь у змаганнях – за додатковим дозволом лікаря. Учні/учениці, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи, відвідують уроки фізичної культури, але виконують корегувальні вправи і вправи для загального фізичного розвитку, які їм не протипоказані.

Присутність учнів на уроках з фізичної культури незалежно від рівня фізичного розвитку і групи для занять фізичною культурою, тимчасово звільнені від занять а також ті, що не пройшли медичного обстеження є обов'язковою. Всі учні мають бути у спортивному одязі та взутті. Допустиме навантаження на уроці для тих учнів, які за станом здоров'я належать до підготовчої або спеціальної груп

встановлює вчитель фізичної культури. Учні, які не пройшли медичного обстеження, до навантажень на уроках фізкультури не допускаються.

Медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням – невід’ємна частина навчального процесу та медичного обслуговування учнів у закладі освіти, що включає заходи, спрямовані на оптимізацію, безпеку та ефективність фізичної культури. Він входить до обов’язкових функцій педагогічних працівників навчального закладу і відбувається відповідно до спільного наказу Міністерства охорони здоров’я України та Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 № 518/674 «Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів». Під час проведення занять із фізичної культури слід дотримуватись «Правил безпеки життєдіяльності під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах» (наказ МОН України від 01.06.2010 № 521, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09.08.2010 за № 651/17946), та «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» (наказ МОН України від 26.12.2017 № 1669, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23 січня 2018р. за № 100/31552).

На уроках фізичної культури, спортивно-масових заходах систематично здійснювати візуальний контроль за самопочуттям учнів, технічним станом спортивного обладнання та інвентарю. Місця для занять з фізичної культури і спорту обладнуються аптечкою (відкриті спортивні майданчики – переносною аптечкою). Звертаємо увагу, що відповідно до пункту 6 розділу IV Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти учитель є відповідальним за збереження життя і здоров’я здобувачів освіти під час освітнього процесу. Відповідно до Правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах, затверджених наказом МОН від 01.06.2010 № 521, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 09.08.2010 за № 51/17946, керівник закладу, ураховуючи його специфіку та вимоги безпеки, затверджує посадові інструкції, інструкції з охорони праці для педагогічних працівників (у т.ч. вчителя фізичної культури) та інструкції з безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту та обраних варіативних модулів. На кожному уроці з фізичної культури з учнями проводиться інструктаж з безпеки життєдіяльності та робиться відповідний запис у класному журналі на сторінці про зміст уроку.

Усі спортивні снаряди, спортивне обладнання та інвентар, Відповідно що використовуються під час проведення занять з фізичної культури і спорту згідно з чинним переліком типових навчально-наочних посібників та обладнання з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів повинні бути справними і надійно закріпленими.

Домашні завдання для самостійного виконання фізичних вправ учні отримують на уроках фізичної культури. Вони мають бути спрямовані на підвищення рухового режиму у вільний час, досягнення рекреаційно-оздоровчого ефекту. У разі відставання в розвитку фізичних якостей учитель разом з учнем складає індивідуальну програму фізкультурно-оздоровчих занять, де вказується завдання занять, фізичні вправи, послідовність їх виконання,

кількість повторень, інтервали відпочинку, засоби самоконтролю, відмітки про виконання завдання. Самостійні заняття за індивідуальною програмою надають учневі/учениці додаткові бонуси при оцінюванні навчальних досягнень.

При організації фізкультурно-оздоровчої діяльності учні та учениці можуть залучатися не лише як учасники, але й як організатори, інструктори, консультанти, сценаристи, судді, волонтери, ведучі, асистенти, хронометристи, секретарі, оператори, журналісти тощо.

Захист України

Організація освітнього процесу з навчального предмета «Захист України» у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про національну безпеку України», «Про оборону України», «Про основи національного спротиву», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 № 1322, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 та інших нормативних документів.

Конституція України визначає захист Вітчизни обов'язком громадян України, найважливішою функцією держави. Безпека людини, її життя і здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Як визначено в Конституції України (ст. 17, 65), – захист суверенітету і територіальної цілісності України є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» початкова загальновійськова підготовка громадян України здійснюється з метою формування у громадян первинних загальновійськових знань і спеціальних компетентностей щодо оборонної свідомості, ознайомлення громадян з місцем і роллю громадянина у зв'язку з усвідомленням свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Початкова загальновійськова підготовка реалізується на третьому рівні повної загальної середньої освіти та проводиться в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на відповідному рівні повної загальної середньої освіти, шляхом викладання навчального предмета «Захист України» та здійснення заходів, спрямованих на військово-патріотичне виховання. Відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (у редакції Закону України від 22.05.2024 № 3724-IX), під час організації та здійснення підготовки громадян України до військової служби, у тому числі шляхом викладання навчального предмета «Захист України», не допускаються будь-які форми дискримінації, зокрема за ознакою статі. У цьому контексті рекомендуємо відмовитися від практики формування окремих навчальних груп для хлопців та дівчат.

У 2025- 2026 навчальному році МОН України, аби повною мірою реалізувати завдання щодо забезпечення якісної початкової загальношкільської підготовки та формування стійкої громадянської ідентичності, продовжує оновлення підходів до викладання навчального предмета «Захист України». У межах зазначеного оновлення було впроваджено модельну навчальну програму «Захист України. Інтегрований курс» для закладів, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, запропоновано новий підхід до викладання предмета та виділено кошти на формування відповідного навчального простору.

Модельна навчальна програма «Захист України. Інтегрований курс» була розроблена відповідно до нового Державного стандарту профільної середньої освіти та погоджена в Міністерстві оборони України (лист від 17.04.2024 № 1/6787-24). Наказом МОН України від 08.08.2024 № 1116 зазначеній модельній навчальній програмі надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти та науки України».

У 2025-2026 навчальному році заклади освіти, які долучилися до Інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Теоретико-методичні засади викладання навчального предмета/ інтегрованого курсу «Захист України» (далі – Освітній проєкт), здійснюють викладання відповідно до модельної навчальної програми «Захист України. Інтегрований курс» для закладів, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти.

Заклади, що не долучилися до Освітнього проєкту, здійснюють навчання за програмами:

«Захист України. Рівень стандарту». Навчальна програма для 10–11 класів закладів загальної середньої освіти;

«Захист України. Профільний рівень». Навчальна програма для 10–11 класів закладів загальної середньої освіти.

Відповідно до змін, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890, у Типовій освітній програмі для закладів загальної середньої освіти III ступеня (затвердженій наказом МОН від 20.04.2018 № 408), на вивчення предмета «Захист України» у 10–11 класах передбачено 2 години на тиждень (раніше 1,5 години).

Суттєвою загальною рисою модельних навчальних програм, що відповідає сучасним тенденціям в освіті, є надання вчителю значно більшої свободи в питаннях планування освітнього процесу. Вибір форм, методів і засобів навчання, розподіл годин, відведених на вивчення модулів та окремих тем (це стосується як порядку вивчення тем, так і розподілу часу на їх вивчення), учительство здійснює самостійно.

Міністерством освіти і науки України були надіслані роз'яснювальні листи щодо організації освітнього процесу, передачі педагогічного навантаження, міжбюджетних трансфертів, укладання договорів між закладами освіти. (Додаток1).

Зокрема, лист МОН від 11.07.2025 № 1/17006-25 містить зразок договору про надання освітніх послуг між закладами освіти, а також зразок відношення щодо передачі освітньої субвенції. У документі акцентується увага на необхідності своєчасного оформлення документів про передачу годин,

узгодження мережі, організацію харчування та підвезення здобувачів освіти до Осередків.

Міністерством освіти і науки України підготовлено Алгоритм створення Осередків для викладання навчального предмета «Захист України», у якому систематизовано кроки для органів місцевого самоврядування, закладів освіти та органів управління освітою. Документ містить критерії щодо кількості учнів та учениць, вимоги до матеріально-технічної бази, принципи визначення базових закладів, орієнтовні розрахунки педагогічного навантаження та пропозиції щодо фінансування і співфінансування діяльності Осередків. Рекомендуємо керівникам органів управління освітою, територіальних громад і закладів, у яких планується створення або функціонування Осередків, користуватись зазначеним документом як орієнтиром для дій.

Також з метою посилення ролі прикладної фізичної підготовки в рамках курсу «Захист України» рекомендовано до використання **єдину смугу перешкод**, що відповідає додатку 5 до Інструкції з фізичної підготовки у системі Міністерства оборони України. (Додаток 2).

З метою належного організаційного забезпечення освітнього процесу, при викладанні навчального предмета «Захист України» слід урахувати положення наказу Міністерства освіти і науки України від 07.06.2024 № 671 «Про затвердження змін до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти», відповідно до якого поділ класів на групи здійснюється **з розрахунку 8–15 осіб у групі**. Звертаємо увагу керівників закладів освіти на важливість дотримання цієї норми для забезпечення належної організації практичних занять та безпечного освітнього середовища.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у старшокласників повинне здійснюватися на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), на прикладах героїчної боротьби Українського народу за утвердження суверенітету власної держави, ідеалів свободи, соборності, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України. Зокрема через знайомство учнів та учениць із історіями Захисників і Захисниць України, що реалізують свій оборонний талант у різних підрозділах сил оборони, а також аналіз військових операцій та ходу сучасної війни, що веде російська федерація проти України.

Військово-патріотичне виховання визначено складовою національно-патріотичного виховання, що в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала російська федерація, стає пріоритетом національно-патріотичного виховання. Військово-патріотичне виховання орієнтоване на формування у зростаючій особистості готовності до захисту Української держави, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України. Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози. Для активізації військово-патріотичного виховання у закладах освіти рекомендується вести гурткову (факультативну) роботу з учнями 5-11 класів

відповідного напрямку, у тому числі й під час змішаного та дистанційного навчання. Зокрема гурткова робота «Сокіл-Джура» передбачає три вікові групи, факультативний курс «Основи захисту Вітчизни 8-9 клас» тощо. (Лист департаменту освіти і науки Вінницької облдержадміністрації від 13.08.2015 року № 34-2-12/3738).

Органам управління освітою рекомендується активізувати роботу щодо реалізацією Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1322; заходу 5 завдання 2 Завдань і заходів з виконання Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 30 липня 2024 року № 864; наказу МОН №527 від «06» червня 2022 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, то втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641»; Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2018 року № 845 «Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання».

Ураховуючи вимоги модельної навчальної програми «Захист України. Інтегрований курс», необхідність створення навчального простору, забезпечення необхідним обладнанням та інвентарем, сучасний запит учнів та учениць на оволодіння практичними навичками, вивчення предмета «Захист України» має здійснюватися на базі осередків викладання навчального предмета «Захист України». Під час організації навчального процесу варто зосередити увагу саме на практичному складникові предмета (до 80 %), а не на виконанні письмових (контрольних, самостійних) робіт.

З метою створення належного навчального середовища, здатного забезпечити ефективну реалізацію практичних форм навчання, у 2025 році оновлено Типовий перелік засобів навчання та обладнання для забезпечення викладання предмета «Захист України». Зазначені зміни затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 963, яким викладено в новій редакції Таблицю 1 Переліку. Рекомендуємо керівникам закладів освіти, на базі яких створено Осередки, ознайомитися з оновленим переліком та враховувати його під час планування закупівель і організації освітнього середовища.

Для ефективного викладання навчального предмета «Захист України» та впровадження вищезазначеного рекомендуємо заняття проводити на базі Осередку 1-2 рази на місяць. (1 день- 8 годин чи 2 дні- по 4 години).

Для надання допомоги педагогічним працівникам у проведенні навчальних занять за певними модулями навчальної програми «Захисту України» можуть залучатися ветерани війни, представники органів сил безпеки оборони за погодженням з їх керівниками, представники інститутів громадянського суспільства.

З метою підготовки педагогічних працівників, які працюватимуть в Осередку, рекомендуємо пройти таким педагогічним працівникам підвищення

кваліфікації у 2025/2026 навчальному році за Типовою програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України», затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08.2024. № 1151.

Відпрацювання практичних навичок в межах вивчення предмета може відбуватися під час навчання в осередку або шляхом проведення навчально-польових зборів. Рекомендуємо організовувати навчально-польові збори за умови їх проведення у 10 класі наприкінці навчального року. Тривалість зборів, форма та методика їх проведення визначається закладом освіти, де створено Осередок.

Для проведення практичних занять та навчально-польових зборів з навчального предмета «Захист України» можна використовувати базу закладів спеціалізованої освіти військового спрямування, закладів освіти із специфічними умовами навчання, міжшкільних ресурсних центрів, центрів підготовки населення до національного спротиву, добровольчих формувань територіальної громади, а також інститутів громадянського суспільства.

Здобувачі освіти, які належать до чинних, згідно з законодавством України, релігійних організацій, віровчення яких не допускає користування зброєю або має інші обмеження, що поширюються на відпрацювання практичних навичок, передбачених програмою навчального предмета «Захист України», вивчають предмет за індивідуальним навчальним планом, який розробляє заклад освіти за поданою особистою письмовою заявою батьків (законних представників).

Під час проведення занять з предмета «Захист України» відсутні вимоги до форми одягу вчителя / вчительки та здобувачів освіти, організаційних заходів на початку та впродовж занять. Питання щодо організації та структури проведення занять в Осередку, форми одягу, ступень реалізації Статутів Збройних Сил України визначається закладом освіти та відображаються у навчальній програмі закладу. Під час відпрацювання практичних навичок, що передбачають активні рухи, переміщення та пересування предметів, рекомендовано заохочувати учнівство носити зручний одяг та взуття, які не сковують рухів та не створюють ризиків травмування під час занять.

Безпека під час проведення навчальних занять із предмета «Захист України» забезпечується їх чіткою організацією, суворим дотриманням заходів, що визначаються статутами, курсом стрільб, відповідними керівництвами та настановами. Обов'язковими є інструкції з безпеки для учнівства, затверджені керівником закладу освіти, під час проведення різних форм практичних занять та запис в графі журналу зміст уроку про проведення інструктажу з початком заняття. Керівники закладів освіти зобов'язані вживати заходів щодо попередження загибелі та травмування учнівства, встановлювати необхідні вимоги безпеки під час роботи з озброєнням та військовою технікою, проведення занять, стрільб, спеціальних занять і робіт, своєчасно доводити ці вимоги до відома учнів та учениць. Відповідальність за дотримання вимог безпеки на заняттях покладена на учителів / учительок навчального предмета «Захист України».

Додаток 1

ЗРАЗОК

Договір про надання освітніх послуг

№ _____ 202__ року

М. _____
(найменування населеного пункту)

НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ _комунальної_ форми власності _____
(повне найменування закладу освіти) (державної або комунальної, або приватної)

в особі директора ПІБ _____
(найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові керівника або уповноваженої особи)

що діє на підставі Статуту (далі — НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ (партнер), з однієї сторони

НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ (базовий заклад освіти) _____
(повне найменування закладу освіти) (державної або комунальної, або приватної)
в особі директора ПІБ _____,
(найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові керівника)
що діє на підставі Статуту (далі — базовий заклад), на підставі ст.38 Закону України «Про повну загальну середню освіту», керуючись наказами Міністерства освіти і науки України від 01.07.2024 № 940 “Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Теоретико-методичні засади викладання навчального предмета/інтегрованого курсу «Захист України» у серпні 2024 – серпні 2026 років”, від 23.04.2019 № 536 “Про затвердження Положення про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти”, від 09.09.2024 № 1276 “Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України”, рішення виконавчого комітету _____ міської/селищної/сільської ради від _____ № _____ “Про створення та функціонування осередку для викладання навчального предмета “Захист України”, наказу відділу освіти (освіти, молоді та спорту) міської/селищної/сільської ради _____ № _____ «Про організацію викладання навчального предмета “Захист України” в закладах загальної середньої освіти у 2024-2025 навчальному році», уклали договір про нижченаведене.

Загальні

питання

Предметом договору є надання освітніх послуг та розвиток особистості здобувачів та здобувачок освіти шляхом утвердження у них національної та громадянської ідентичності і формування компетентностей, необхідних для їхньої життєвої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими, соціалізації та громадянської стійкості й активності, підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, ціложиттєвої освіти, трудової діяльності й самореалізації; виховання у здобувачів та здобувачок освіти самоповаги й поваги до інших, шанобливого й відповідального ставлення до родини, суспільства й держави, національних і культурних цінностей українського народу на засадах патріотизму, а також готовності до їх захисту; виховання відповідального ставлення до довкілля, природи з позицій наукового світогляду й принципів сталого розвитку. Метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є розвиток особистості здобувача та здобувачки освіти, які здатні до гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, самоусвідомлення, самозарадності, піклування про безпеку й здоров'я особисті та інших, підприємливості й професійної зорієнтованості спрямованих на забезпечення власного й суспільного добробуту, виявлення готовності діяти в інтересах національної безпеки й постати на захист національних інтересів та територіальної цілісності України.

2. НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ (партнер) бере на себе зобов'язання:
2.1. ознайомлення здобувачів і здобувачок освіти з основними принципами громадянської активності та оборонної свідомості як складової стратегії захисту національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України;

- 2.2. розвиток вмінь здобувачів і здобувачок освіти, спрямованих на готовність до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України;
- 2.3. розвиток командної взаємодії, лідерства та самозарадності здобувачів і здобувачок освіти в природному, соціальному, техногенному та віртуальному середовищах в умовах негативних зовнішніх впливів;
- 2.4. формування вмінь, прогнозування наслідків своїх дій для безпеки, здоров'я, і добробуту в умовах невизначеності;
- 2.5. розвиток вмінь відстоювання власної української національної та громадянської ідентичності інтересів українського суспільства, протидіючи проявам тиску, неповаги і приниження;
- 2.6. формування прихильності до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм;
- 2.7. навчання надання необхідної домедичної допомоги собі та/або іншим особам;
- 2.8. формування вміння вчитися без шкоди для здоров'я, відстежувати власний поступ;
- 2.9. навчання діяти ефективно (самостійно та в групі) для досягнення успіху при відстоюванні власної української національної та громадянської ідентичності;
- 2.10. формування у здобувачів і здобувачок освіти підприємливості та етичної поведінки, на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту власного та українського суспільства;
- 2.11. розвиток вміння планувати різні варіанти освітньо-професійного шляху на основі балансу власних ресурсів і цінностей, інформації щодо ринку праці, аналізуючи наслідки своїх рішень, зокрема в системі оборони України та на підприємствах оборонної галузі.

Обов'язки

та

права

сторін

3. НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ (партнер) зобов'язаний:
- 3.1. створити умови для ознайомлення учнів із умовами та структурою організації освітнього процесу;
- 3.2. здійснювати вивчення предмету «Захист України» інваріантної складової модельної освітньої програми, навчання здобувачів освіти за мережевою формою здобуття освіти;
- 3.3. здійснювати освітній процес у відповідності до затверджених у встановленому чинним законодавством України порядку освітніх програм на підставі освітніх програм НАЗВА ЗЗСО та/або навчальних планів закладів освіти;
- 3.4. сприяти під час організації освітнього процесу:
- формуванню в здобувачів та здобувачок освіти громадянської активності та стійкості, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;
 - формуванню готовності до захисту незалежності й територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів і суспільно-державних (національних) цінностей України;
 - формуванню готовності здобувача та здобувачки освіти виявляти свою громадянську позицію, що передбачає вміння аналізувати суспільне життя й ідентифікувати себе з українською нацією, суспільством, обстоювати права й свободи українського народу, готовності бути залученими до діяльності у сфері безпеки та оборони України;
 - повазі до особистості здобувача і здобувачки освіти й визнання пріоритету їх зацікавлень, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу й наполегливості;
 - забезпеченню рівного доступу до освіти та рівного ставлення до кожного та кожної без будь-яких форм дискримінації учасників та учасниць освітнього процесу на засадах інклюзивності й безбар'єрності;
 - формуванню нетерпимості до корупції, дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників та учасниць освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
 - становленню вільної особистості здобувача та здобувачки освіти, підтримка їх

- самостійності, підприємливості, ініціативності, впевненості в собі;
 - розумінню важливості розвитку мислення й пошанування істини;
 - формуванню культури здорового способу життя здобувача освіти, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;
 - створенню безпечного, вільного від насильства й цькування освітнього середовища, у якому забезпечено атмосферу довіри;
 - плеканню в здобувачів та здобувачок освіти любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля;
 - утвердженню людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії здобувачів та здобувачок освіти між собою та з дорослими.
- 3.5. складати розклад уроків відповідно до освітньої програми НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ та/або навчальних планів закладів освіти з дотриманням педагогічних та санітарно-гігієнічних вимог і затверджувати директором НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ та узгоджувати з закладами загальної середньої освіти та надавати до Закладу;
- 3.6. надсилати на електронну адресу базового закладу розклад уроків у НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ за тиждень до початку навчального семестру;
- 3.7. здійснювати оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до критеріїв, які визначаються Міністерством освіти і науки України;
- 3.8. вести облік навчальних досягнень здобувачів освіти протягом навчального року в електронних журналах, інструкції про ведення яких затверджуються Міністерством освіти і науки України та надавати відомості про успішність учнів, завірені печаткою та підписом директора НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ до Закладу;
- 3.9. оприлюднювати на офіційному веб-сайті закладу, інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб інформацію про реалізацію своїх прав і виконання зобов'язань та необхідність дотримання учасниками освітнього процесу вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу;
- 3.10. перед початком кожного семестра проводити інструктаж зі здобувачами освіти щодо виконання:
- вимоги щодо охорони праці, техніки безпеки та безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
 - дбайливого ставлення до майна закладу.
- 3.11. під час освітнього процесу у НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ за життя та здоров'я здобувачів освіти Закладу відповідають вчителі предмету «Захист України».
4. НАЗВА ЗЗСО має право:
- 4.1. вимагати від здобувачів освіти виконання освітньої програми;
 - 4.2. встановлювати форми організації освітнього процесу та види навчальних занять з використанням технологій дистанційного навчання, що не передбачає відвідування закладу освіти.
5. НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ (базовий заклад освіти) зобов'язаний:
- 5.1. вжити організаційні заходи, щодо вивчення предмету «Захист України» за розкладом відповідно графіка;
 - 5.2. забезпечити прибуття учнів 10-х та 11-х класів на перше заняття до НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ у супроводі представників закладу. Представнику закладу освіти при собі мати супроводжуючі документи (Додаток 1);
 - 5.3. надіслати на електронну адресу закладу (e-mail) до _____ 202 року списки учнів з поділом на групи (без гендерного принципу);
 - 5.4. інформувати НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ у разі зміни кількості учнів у класі та їх персональних даних;
 - 5.5. надати інформацію щодо кількості класів, учнів та годин які передаються НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ для організації освітнього процесу (Додаток 2).
 - 5.6. Сприяти НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ в залученні здобувачів освіти до навчання у випадку пропусків навчальних занять без поважних причин.

Фінансування

навчання

6. Фінансування навчання здійснюється за рахунок коштів освітньої субвенції.
7. У разі невиконання чи неналежного виконання зобов'язань, передбачених договором, сторони несуть відповідальність відповідно до Закону.
8. Сторони звільняються від відповідальності за порушення зобов'язань за договором, якщо порушення стали наслідком непереборних обставин. При цьому строк дії договору може бути продовжено на час дії таких обставин та їх наслідків.

Строк дії договору, порядок внесення змін, умови припинення та інші умови

9. Договір набирає чинності з моменту його підписання сторонами і діє до 06.06.2025.
10. Зміни до договору вносяться за згодою сторін шляхом підписання додаткових угод, які є його невід'ємною частиною цього договору.
11. Договір припиняється (розривається):
- у разі закінчення строку його дії;
- у разі завершення виконання сторонами своїх зобов'язань;
- за згодою сторін;
- у разі неможливості виконання сторонами своїх зобов'язань у зв'язку з прийняттям нормативно-правових актів, що змінили умови, встановлені договором, і незгоди будь-якої із сторін внести зміни до договору;
- у разі ліквідації закладу, якщо не визначений правонаступник.
12. Договір складений українською мовою у двох примірниках, що мають однакову юридичну силу, один з яких зберігається у НАЗВА ЗЗСО, а другий зберігається у закладі.

Реквізити сторін

Відомості про заклад партнер:

повне найменування закладу

місцезнаходження код згідно з ЄДРПОУ

засоби зв'язку: номери телефонів

адреса електронної пошти

прізвище, ім'я та по батькові керівника

закладу або уповноваженої особи __підпис

МП

Відомості про базовий заклад:

повне найменування закладу місцезнаходження

код згідно з ЄДРПОУ:

засоби зв'язку: номери телефонів

адреса електронної пошти:

прізвище, ім'я та по батькові керівника закладу

або уповноваженої особи _____підпис **МП**

На допомогу освітянинові, № 11, 2025

До нового 2025/2026 н.р.

Додаток до договору про надання
освітніх послуг від “___”
_____202__ року № _____

**Списки учнів/учнениць НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ (з поділом на підгрупи), що
залучаються до вивчення предмету “Захист України” на базі освітнього
осередку закладу-партенера НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ у 2025-2026
навчальному році 10-А клас 1 підгрупа**

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

2 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

10 Б клас 1 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

2 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

11 А клас 1 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

2 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

11 Б клас 1 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

2 підгрупа

№ п/п	Прізвище	Ім'я	По батькові
-------	----------	------	-------------

Директор (базового закладу освіти): _____ підпис

Додаток до договору про надання
освітніх послуг від “ ____ ” грудня
202__ року № _____

**Відомості щодо кількості класів, учнів та годин які передаються
закладу-партнеру**

НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ для організації освітнього процесу у 2024-2025 н. р.
базовим закладом освіти НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ з предмету «Захист України»

№	Клас	Кількість учнів	Вивести з закладу				Ввести в НАЗВА ЗЗСО
			Інваріантна складова		Варіативна складова	всього	
1	10-А		2	2		4	4
2	10-Б		2	2		4	4
3	11-А		2	2		4	4
4	11-Б		2	2		4	4
Всього			8	8		16	16

Заклад-партнер

НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

підпис

підпис ____

Базовий заклад

НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Додаток 2

Схема єдиної смуги перешкод

(відповідно додатку 5 Інструкції з фізичної підготовки у системі Міністерства оборони України)

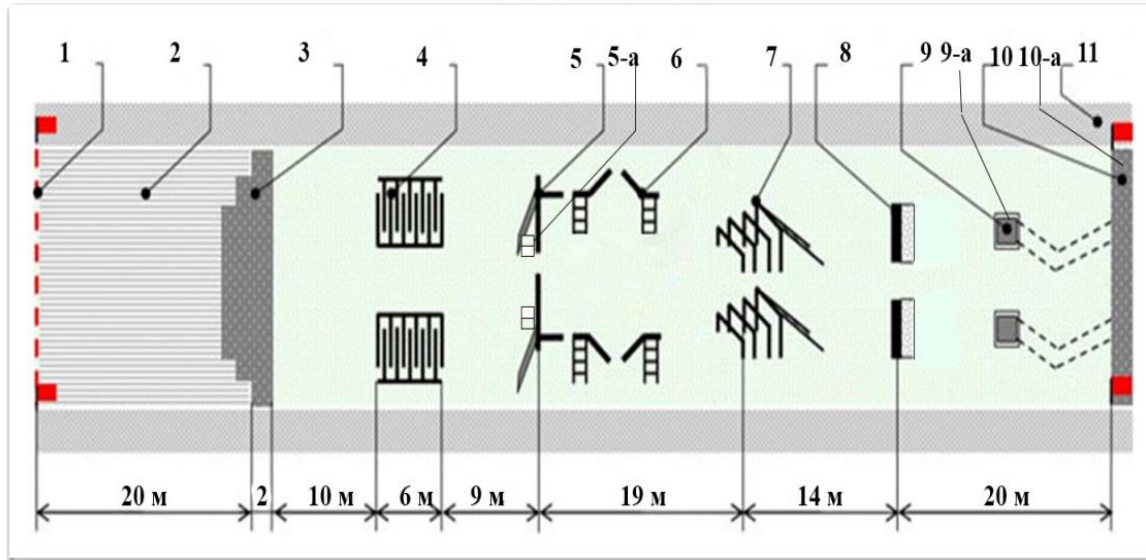

Схема єдиної смуги перешкод (відповідно додатку 5 Інструкції з фізичної підготовки у системі Міністерства оборони України). Єдина смуга перешкод (рис. 1), де: 1 – лінія початку смуги; 2 – ділянка швидкісного бігу завдовжки 20 м; 3 – рів завширшки угорі 2, 2,5 і 3 м, завглибшки 1 м; 4 – лабіринт завдовжки 6 м, завширшки – 2 м, заввишки 1,1 м (кількість проходів – 10 , ширина проходів – 0,5 м); 5 – паркан заввишки – 2 м, завтовшки 0,25 м, з похилою дошкою завдовжки 3,2 м, завширшки 0,25–0,3 м; 5-а – підставка заввишки 50 см, використовується жінками для подолання паркану; 6 – зруйнований міст заввишки 2 м, що складається з трьох відрізків (прямокутних балок 0,2х0,2 м): перший завдовжки 2 м, другий – 3,8 м зі згином у 135 градусів (довжина від початку до згину – 1 м), третій – 3,8 м зі згином 135 градусів (довжина від початку до згину 2,8 м), розриви між відрізками балок 1 м на початку другого і третього відрізків балок, і в кінці перешкоди – вертикальні драбини з трьома східцями; 7 – зруйнована драбина завширшки 2 м (висота східців 0,8; 1,2; 1,5 і 1,8 м, відстань між ними 1,2 м, біля високого східця – нахилена драбина завдовжки 2,3 м з чотирма східцями); 8 – стінка заввишки 1,1 м, завширшки 2,6 м і завтовшки 0,4 м з двома проломами (нижній розміром 1х0,4 м розташований на рівні землі, верхній розміром 0,5х0,6 м на висоті 0,35 м від землі з прилягаючою до неї площиною 1х2,6 м; 9 – колодязь і хід сполучення (глибина колодязя 1,5 м, площа перетину вгорі 1х1 м; у задній стінці колодязя щілина розміром 1х0,5 м, що сполучає колодязь з перекритим ходом сполучення завглибшки 1,5 м, завдовжки 8 м з одним згином; відстань від колодязя до траншеї по прямій – 6 м) (9-а – підставка заввишки 50 см, використовується жінками для вилізання з колодязя); 10 – траншея завглибшки 1,5 м (10-а – підставка заввишки 50 см, використовується жінками для метання гранат та вилізання з траншеї)); 11 – бігова доріжка завширшки 2 м.